

eller køretøjer, som den pågældende er i besiddelse af, skal inden for strafferetsplejen ske efter reglerne i retsplejelovens kapitel 73 om ransagning.

Retsplejelovens kapitel 73 om ransagning blev indsat ved lov nr. 411 af 10. juni 1997. Der henvises til Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 2475-2538. Bestemmelserne er udarbejdet på baggrund af Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1159/1989 om ransagning under efterforskning.

Retsplejelovens bestemmelser om ransagning sondrer mellem ransagning hos personer, der er mistænkt for strafbart forhold, og personer, der ikke er mistænkt for strafbart forhold.

For ransagning hos *mistænkte* sondres endvidere mellem på den ene side ransagning af boliger og andre husrum, dokumenter, papirer og lignende samt indholdet af aflåste genstande, og på den anden side ransagning af andre genstande samt lokaliteter uden for husrum, jf. retsplejelovens § 793, stk. 1. Den første kategori omfatter bl.a. ransagning af boliger og kontorer samt indholdet af aflåste genstande, f.eks. aflåste kufferter eller aflåste biler. Den anden kategori omfatter f.eks. tøj, uaflåste kufferter, carporte og uaflåste biler.

For begge kategorier gælder, at ransagning hos en mistænkt kun må foretages, hvis den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og ransagningen må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, jf. § 789, stk. 1. Ved ransagning af kategori 1 kræves endvidere, enten at sagen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf, eller at der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen, jf. retsplejelovens § 794, stk. 2.

Efter § 796, stk. 1, kan afgørelse om ransagning hos en mistænkt af kategori 2 træffes af politiet. Derimod træffes afgørelse om ransagning af kategori 1, som en mistænkt har rådighed over, af retten, medmindre den mistænkte giver samtykke til ransagningen. I så fald kan politiet træffe beslutning om ransagning, jf. § 796, stk. 2 og 5.

Ved ransagning hos *ikke-mistænkte* sondres ikke mellem ransagning af forskellige lokaliteter og genstande. Ransagning af husrum, andre lokaliteter eller genstande, som en ikke-mistænkt person har rådighed over, er ikke omfattet af bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 73, hvis den pågældende giver samtykke til ransagningen, jf. § 795, stk. 1, 1. pkt.

Forligger der derimod ikke samtykke fra en ikke-mistænkt til ransagning hos denne, kan ransagning kun finde sted, hvis efterforskningen vedrører en lov-

overtrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf, og der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen, jf. § 795, stk. 1, 2. pkt. Beslutning om ransagning i disse tilfælde træffes af retten, jf. § 796, stk. 2. Skal der ske ransagning af et gerningssted i tilslutning til opdagelsen eller anmeldelsen af en forbrydelse, og er det ikke muligt straks at komme i kontakt med den, der har rådighed over lokaliteten, genstanden mv., kan politiet træffe bestemmelse om ransagning, når den, der har rådigheden, ikke er mistænkt, jf. § 796, stk. 6.

For ransagning hos mistænkte af f.eks. bolig eller en aflåst bil (kategori 1, jf. ovenfor) og for enhver ransagning uden samtykke hos ikke-mistænkte gælder, at politiet kan træffe beslutning om at foretage ransagning, hvis formålet med ransagningen vil forspildes ved, at politiet skal indhente rettens beslutning herom. Politiet skal efterfølgende indbringe sagen for retten, hvis den, hvis genstande ransagningen har rettet sig imod, anmoder om det, jf. retsplejelovens § 796, stk. 3.

Ransagning må ikke foretages, hvis det efter undersøgelsens formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som undersøgelsen må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb, jf. retsplejelovens § 797. Enhver ransagning skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader, jf. § 798.

5.2.1.2. Legemsbesigtigelse og visitation i øvrigt

Politiets adgang til uden for strafferetsplejen at foretage legemsbesigtigelse og visitation af tøj, køretøjer og andre genstande, som den pågældende er i besiddelse af, er ikke udtrykkeligt lovreguleret.

Efter retsplejelovens § 108 har politiet bl.a. til opgave at opretholde sikkerhed, fred og orden. Det indebærer bl.a., at politiet skal medvirke til at forebygge og afværge fare for den offentlige orden. Det er almindeligt antaget, herunder i retspraksis, at politiet som led i dets opgaver uden for strafferetsplejen med henblik på at forebygge og afværge fare for den offentlige orden kan foretage visse indgreb over for borgerne, herunder legemsbesigtigelse af publikum og undersøgelse af tøj og genstande i forbindelse med arrangementer, som erfaringsmæssigt kan udvikle sig til uroligheder, f.eks. visse fodboldkampe eller arrangementer, der indebærer særlige sikkerhedsrisici for enkeltpersoner, f.eks. besøg af statsoverhoveder. Det har i den juridiske teori været omdiskuteret, hvor hjemlen til sådanne indgreb skal søges. Den overvejende opfattelse er nu, at retsplejelovens § 108 (politiets generalfuldmagt), jf. nærmere pkt. 5.1. ovenfor, som ho-